

als een gevaarlijke ontwikkeling. Wees men het nationaal-socialisme af, dan moest dat openlijk geschieden, d.w.z. aan de tegenstander (NSB'ers met daarachter de Duitsers) kenbaar gemaakt worden. Elke actie zou dus jegens de deelnemers alleen verantwoord zijn indien er door een overweldigende meerderheid van alle artsen aan deelgenomen werd. Dat zou alleen mogelijk zijn indien die overweldigende meerderheid bereid was, de leiding van een volstrekt anonieme groep collega's te aanvaarden. 'De methode hoe gestreden moet worden', zo heette het in een estafette-bericht dat het Centrum in april '42 aan alle leden toezond,

'dient te worden uitgemaakt door een *kleine groep*, die door zijn verbindingen het gehele strijdtoneel kan overzien. Wanneer iedere arts zijn eigen zienswijze doorvoert, zou dat betekenen verzwakking van de effectieve kracht; de generale staf voert de oorlog en beslist de strijdwijze, daarbij rekenend op de onvoorwaardelijke steun en de volgzaamheid van de soldaten, dat zijn in dit geval de artsen, die zich achter de staf stelden toen zij zich aansloten. *Het is nu geen tijd meer voor kritiek en betweterij* . . .

Het MC is geen 'wilde actie'; het is uitgegroeid uit een diep in alle bonafide Nederlandse artsen levende overtuiging dat er front gemaakt moet worden tegen een dreigend onheil. Degenen die door het lot (en zeker geen benijdenswaardig lot¹) in de leiding gekomen zijn, zijn er zich diep van bewust welk een verantwoordelijkheid zij dragen.²

Hoe kon het Centrum nu weten of zijn consignes inderdaad door een grote meerderheid gevolgd zouden worden? Daartoe werd de volgende werkwijze toegepast: wanneer het Centrum wenselijk achtte dat zoveel mogelijk artsen een bepaalde brief tot de Artsenkamer of tot het *Reichskommissariat* richtten, dan werd de concept-tekst landelijk verspreid en de door alle artsen individueel geschreven en ondertekende brieven werden ook landelijk ingezameld; ze werden dan geteld en de actie ging alleen door, d.w.z. de brieven werden alleen dan aan de Artsenkamer of het *Reichskommissariat* doorgegeven wanneer het percentage deelnemers hoog genoeg was.

In de lente van '42 werd het bij een derde actie te laag geacht. Als 'leider' van de nieuwe vereniging van ziekenfondsartsen trachtte Croin in samenwerking met de algemene gelijkschakelaar-liquidateur Müller-Lehning de bestaande ziekenfondsen in zijn greep te krijgen. Het Centrum van Medisch Contact vond het wenselijk, de in het nauw gebrachte besturen

¹ Toen dit estafette-bericht circuleerde, zaten, gelijk vermeld, vier leden van het Centrum in het concentratiekamp Amersfoort gevangen. ² Aangehaald in de Vries: *MC*, p. 190-93.